

ÍSLAND Í FORMENNSKU

| Evrópuráðið

| Nóvember 2022 – maí 2023

Formennska Íslands í Evrópuráðinu

ÁHERSLUR OG AÐGERÐIR

Nóvember 2022 – maí 2023

Ísland gegnir formennsku í helstu stofnun Evrópu á sviði mannréttinda, lýðræðis og réttarríkisins – Evrópuráðinu – frá nóvember 2022 til maí 2023. Ísland varð aðili að ráðinu árið 1950 og er þetta í þriðja sinn sem Ísland gegnir formennsku í Evrópuráðinu. Formenskunni lýkur með leiðtogafundi í Reykjavík.

EFNISYFIRLIT

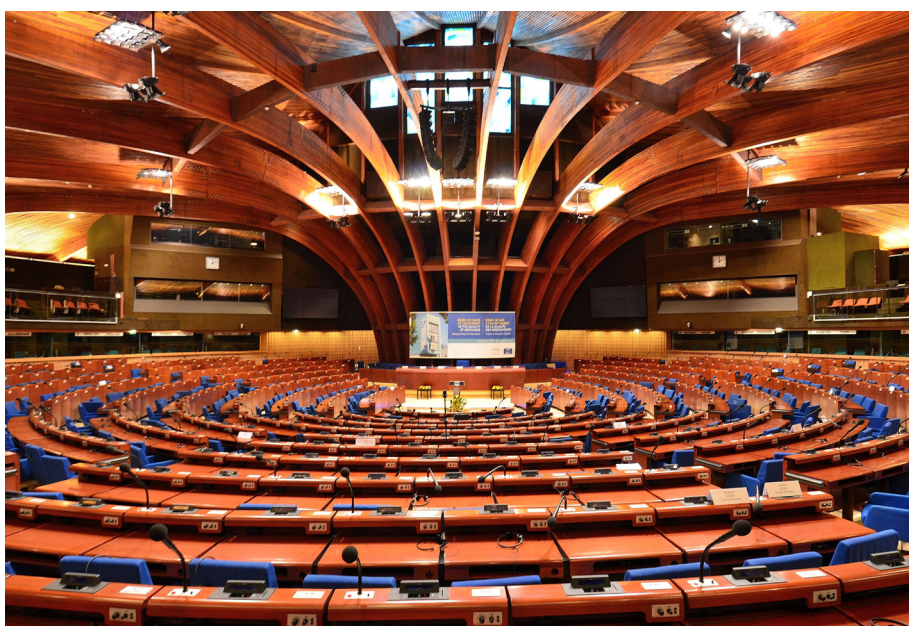
Áherslur og aðgerðir á formennskutímabili Íslands í Evrópuráðinu	3
Lýðræði, réttarríki og mannréttindi	5
Umhverfismál og mannréttindi	8
Réttindi barna og ungmenna	9
Jafnrétti	11
Leiðtogafundur Evrópuráðsins á Íslandi	13

Áherslur og aðgerðir á formennsku- tímabilinu

46 ríki með um 700 milljónir íbúa eiga aðild að Evrópuráðinu (e. *Council of Europe, CoE*). Markmið ráðsins er að standa vörð um mannréttindi, lýðræðislega stjórnarhætti og réttarríki í álfunni, og jafnframt að efla lífsgæði Evrópubúa. Evrópuráðið var sett á fót í kjölfar síðari heimsstyrjaldarinnar, m.a. með það að markmiði að stuðla að stöðugleika og koma í veg fyrir annað stríð í álfunni. Evrópuráðið vinnur á grundvelli alþjóðasamninga sem gerðir eru á vettvangi ráðsins. Ráðið vinnur m.a. að mannréttindamálum, lýðræðismálum, réttarfarsmálum, jafnrétti, tjáningarfrelsi, umhverfismálum, sveitarstjórnarmálum og mennta- og menningarmálum. Evrópuráðið hefur staðið að gerð um 200 alþjóðasamninga á ýmsum sviðum sem hafa jafnframt haft áhrif í öðrum heimshlutum. Mannréttindadómstóll Evrópu, sem er ein af lykilstofnunum á sviði mannréttinda í heiminum, framfylgir mannréttinda-sáttmála Evrópu.

FORMENNSKUTÍMABIL ÍSLANDS

Formennska Íslands í Evrópuráðinu hefst í nóvember 2022 með opunarviðburði í höfuðstöðvunum í Strassborg sem forsætisráðherra og utanríkisráðherra sækja. Fastafulltrúi Íslands í Strassborg tók sæti í yfirstjórn ráðsins í maí 2021 en á formennskutímanum stýrir fastafulltrúinn starfi yfirstjórnarinnar og fundum ráðherranefndarinnar í Strassborg. Formennskunni lýkur formlega í maí 2023 með leiðtogafundi í Reykjavík undir stjórn forsætis- og utanríkisráðherra. Um er að ræða fjórða leiðtogafund Evrópuráðsins frá upphafi. Hann verður fjölmennasti leiðtogafundur og ráðherrafundur sem haldinn hefur verið á Íslandi.

Formennska í Evrópuráðinu er umfangsmikið og metnaðarfullt verkefni. Helsta markmið formennsku Íslands verður að efla grundvallargildi Evrópuráðsins; **lýðræði, réttarríkið og mannréttindi**. Þessi gildi hafa átt undir högg að sækja sem birtist ekki síst í innrás Rússlands í Úkraínu. Formennskan miðar að því að styrkja Evrópuráðið sem sterka og opna alþjóðastofnun sem berst fyrir þessum grundvallargildum. Þar að auki verður í formennsku Íslands lögð sérstök áhersla á **umhverfismál, réttindi barna og ungmenna** og **jafnrétti**. Síðast en ekki síst gefst tækifæri til að kynna íslenska menningu, listir og atvinnulíf á formennskutímabilinu.

Lýðræði, réttarríki og mannréttindi

MARKMIÐ	Sterkt og opið Evrópuráð sem vinnur að framgangi grundvallargilda ráðsins – lýðræðis, mannréttinda og réttarríkis
7.-9. NÓVEMBER 2022	Forsætisráðherra og utanríkisráðherra sækja lýðræðisráðstefnu Evrópuráðsins, World Forum for Democracy , þar sem leiðtogar, sérfræðingar, aðgerðasinnar og frjáls félagasamtök ræða lausnir við helstu ógnum sem steðja að lýðræði og grundvallar-mannréttindum í nútímasamfélögum . Sérstakur ungmenna-fulltrúi Íslands tekur einnig þátt í ráðstefnunni. Ísland tekur formlega við formennsku í Evrópuráðinu af Írlandi á lýðræðisráðstefnu Evrópuráðsins og er það gert til að undirstrika áherslu Íslands á lýðræðisleg gildi.
STRASSBORG	
77. ALLSHERJAR-ÞING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA 2022-2023	Ályktun allsherjarþings Sameinuðu þjóðanna um samstarf við Evrópuráðið kemur til afgreiðslu í New York. Fastanefndir Íslands og Írlands í New York leiða samningaviðræður í samvinnu við fastanefndir ríkjanna í Strassborg. Við afgreiðslu ályktunarinnar áréttar Ísland mikilvægi samstarfs Sameinuðu þjóðanna og Evrópuráðsins fyrir mannréttindi, lýðræði og réttarríkið.
NEW YORK	
	Á formennskutímabili Íslands fara fram tveir fundir stjórnar-nefndar Evrópuráðsþingsins (e. <i>Parliamentary Assembly of the Council of Europe, PACE</i>).
24.-25. NÓVEMBER 2022	<ul style="list-style-type: none">Alþingi er gestgjafi fundar Evrópuráðsþingsins á Íslandi þar sem undirbúningur fyrir leiðtogafund verður einnig ræddur. Samhliða verður haldinn viðburður um stafrænt kynbundið ofbeldi. Gert er ráð fyrir þátttöku forsætisráðherra og utanríkisráðherra.
2.-3. MARS 2023	<ul style="list-style-type: none">Fundur stjórnarnefndar Evrópuráðsþingsins verður haldinn í Haag. Gert er ráð fyrir þátttöku ráðuneytisstjóra utanríkisráðuneytisins á fundinum.
REYKJAVÍK / HAAG	

24. NÓVEMBER 2022	Tvær málstofur verða haldnar á Íslandi í samstarfi við Alþjóðamálastofnun Háskóla Íslands í tengslum við formennsku Íslands í Evrópuráðinu:
9. DESEMBER 2022 REYKJAVÍK	
	<ul style="list-style-type: none">• Mannréttindavernd á tímum áskorana og hlutverk Evrópuráðsins til framtíðar með þátttöku Mariju Pejčinović Burić, aðalframkvæmdastjóra Evrópuráðsins.• Staðan í Úkraínu og hlutverk Evrópuráðsins með þátttöku Borys Tarasyuk, fastafulltrúa Úkraínu gagnvart Evrópuráðinu og fyrrverandi utanríkisráðherra Úkraínu.
7. NÓVEMBER 2022	Þrjár ráðstefnur sem snúa að framlagi Evrópuráðsins, og þá sérstaklega Mannréttindadómstóls Evrópu, til réttarríkisins í Evrópu:
MARS 2023	
APRÍL STRASSBORG	
	<ul style="list-style-type: none">• Hátíðarathöfn hjá Mannréttindadómstóli Evrópu, með þátttöku forsætisráðherra, í tilefni útgáfu ritsins <i>Liber Amicorum</i> til heiðurs Róbert Spanó, fráfarandi forseta Mannréttindadómstólsins.• Ráðstefna um dómaframkvæmd Mannréttindadómstóls Evrópu og samstarf dómstólsins og ráðherranefndar Evrópuráðsins á grundvelli 46. gr. mannréttinasáttmála Evrópu.• Ráðstefna um nálægðarregluna og framkvæmd mannréttinasáttmála Evrópu.
30.-31. JANÚAR 2023	Alþjóðleg ráðstefna verður haldin í Strassborg um styrkingu refsiréttarkerfa til að takast á við kynþáttahatur á netinu. Ráðstefnan er haldin í tilefni 20 ára gildistíma fyrstu viðbótarbókunar við Búdapest-samning Evrópuráðsins um tölvubrot og aðra glæpi sem framdir eru á netinu.
STRASSBORG	
JANÚAR 2023	Utanríkisráðherra leggur áherslu á grunnildi Evrópuráðsins í ávörpum sínum sem formaður ráðherranefndar Evrópuráðsins.
FEBRÚAR 2023	
APRÍL 2023 STRASSBORG OG VÍN	
	<ul style="list-style-type: none">• Utanríkisráðherra ávarpar fastaráð Öryggis- og samvinnustofnunar Evrópu (ÖSE). Þar kynnir hún áherslur Íslands og fjallar um mikilvægi samvinnu til að tryggja grundvallarmannréttindi og lýðræði í Evrópu og meðal þjóða sem eiga í samvinnu við Evrópuráðið.• Utanríkisráðherra ávarpar ráðherranefnd Evrópuráðsins í Strassborg í undirbúningi fyrir leiðtogafund Evrópuráðsins.• Utanríkisráðherra ávarpar Evrópuráðsþingið og svarar spurningum þingmanna um formennsku Íslands, leiðtogafund Evrópuráðsins og mál sem eru ofarlega á baugi.

NÓVEMBER 2022 TIL MAÍ 2023	Ísland stýrir fundum ráðherranefndar Evrópuráðsins og setur á dagskrá umræður um ýmis málefni sem tengjast grunnstoðum Evrópuráðsins , þar á meðal: <ul style="list-style-type: none">• Samstarf við Sameinuðu þjóðirnar með áherslu á stuðning við Úkraínu.• Samstarf við Öryggis- og samvinnustofnun Evrópu með áherslu á stuðning við Úkraínu.• Afnáam dauðarefsinga.• Þátttöku og stöðu ungs fólks.• Fjölmíðlafrelsi.
STRASSBORG	
5. MAÍ 2023	Evrópsk ráðstefna um lýðræði og mannréttindi (e. <i>European Conference on Democracy and Human Rights</i>) verður haldin í fjórða sinn í samstarfi við Evrópuráðið. Þema ráðstefnunnar verður staða lýðræðis í Evrópu og hlutverk Evrópuráðsins í breyttu umhverfi alþjóðastjórnmála.
KRISTIANSAND NOREGI	

Umhverfismál og mannréttindi

MARKMIÐ	Ísland kemur á framfæri mikilvægi samspils umhverfis og mannréttinda á vettvangi Evrópuráðsins og kynnir grænar áherslur Íslands
24.-28. JANÚAR 2023 STRASSBORG	Forsætisráðherra kynnir áherslur Íslands varðandi tengsl mannréttinda og umhverfismála þegar hún ávarpar Evrópuráðsþingið (PACE).
23.-24. FEBRÚAR 2023 STRASSBORG	Utanríkisráðherra ávarpar ráðgefandi samráðshóp ungs fólks um ný tilmæli Evrópuráðsins um hlutverk ungmenna í baráttunni gegn loftslagsbreytingum . Viðburðurinn er skipulagður í samvinnu við ungmennadeild Evrópuráðsins.
21.-23. MARS 2023 STRASSBORG	Innviðaráðherra tekur þátt í þingi sveitar- og héraðsstjórna Evrópuráðsins (e. Congress) og ræðir umhverfismál , þ.m.t. grænar lausnir og áherslur á vettvangi sveitarfélaga. Samhliða fundinum verður haldinn viðburður um framkvæmd áhersluþátta/forgangsmála Íslands á sveitarstjórnarstigi.
26. APRÍL 2023 STRASSBORG	Utanríkisráðherra opnar alþjóðlega ráðstefnu um græn skref í ríkisrekstri , í tengslum við fund stýrinefndar Evrópuráðsins um mannréttindi og lýðræði, þar sem fjallað verður um reynslu ríkja af því að ganga á undan með góðu fordæmi hvað varðar grænar lausnir.
2. MAÍ 2023 STRASSBORG	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra opnar ráðstefnu Evrópuráðsins og Íslands um réttinn til hreins, heilnæms og sjálfbærs umhverfis .
3. MAÍ 2023 STRASSBORG	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra hleypir af stökkunum annarri útgáfu HELP námsefnis um samspil umhverfis og mannréttinda undir yfirskriftinni "The Environment and Human Rights."
VOR/SUMAR 2024 ÍSLAND	Fundur stjórnar Þróunarbanka Evrópuráðsins (CEB) verður haldinn á Íslandi með sérstaka áherslu á umhverfismál .

Réttindi barna og ungmenna

MARKMIÐ	Ísland kynnir lausnir varðandi réttindi barna Barnahús, samþætting þjónustu og aðgerða og þátttaka barna og ungmenna í ákvarðanatöku
16. NÓVEMBER 2022	<p>Mennta- og barnamálaráðherra og aðalframkvæmdastjóri Evrópuráðsins kynna áherslu Íslands á réttindi barna og ungmenna í Evrópu í tengslum við Evrópudaginn gegn kynferðisofbeldi gegn börnum 18. nóvember:</p> <ul style="list-style-type: none">Ráðstefnan „Barnahús um alla Evrópu“ verður haldin 16. nóvember með þátttöku sérfræðinga um barnahús til að kynna þessa íslensku lausn.Efnt verður til móttöku fyrir sérfræðinga aðildarríkja Evrópuráðsins í málefnum barna í tilefni af þeim árangri sem náðst hefur með stofnun barnahúsa í löndum Evrópuráðsins.Mennta- og barnamálaráðherra ávarpar einnig ráðherra-nefnd Evrópuráðsins og fastafulltrúar ríkjahóps sem styðja við barnahús flytja yfirlýsingu.
31. JANÚAR – 2. FEBRÚAR 2023	<p>Ráðstefna um eftirfylgni og næstu skref í átaki Evrópuráðsins um lýðræði (e. <i>Democracy Here Democracy Now</i>) verður skipulögð í samstarfi við skrifstofu Evrópuráðsins um málefni ungs fólks.</p>
27-28. FEBRÚAR 2023	<p>Ísland skipuleggur ásamt sérstökum fulltrúa aðalframkvæmdastjóra um flóttamenn og fólksflutninga sérstakan viðburð þar sem birtar verða nýjar leiðbeiningar um hvernig bregðast skuli við þegar börn á flótta hafa náð 18 ára aldri. Mennta- og barnamálaráðherra ávarpar viðburðinn í gegnum fjarfundabúnað.</p>

<p>28.-30. MARS 2023</p> <p>REYKJAVÍK</p>	<p>Fundur stýrinefndar Evrópuráðsins um réttindi barna (CDEF) verður haldinn á Íslandi og einnig ráðstefna um samhæfingu þjónustu og aðgerða í þágu barna (e. <i>Integrated child protection system to combat violence against children and providing children with access to services</i>).</p> <ul style="list-style-type: none">• Mennta- og barnamálaráðherra verður gestgjafi ráðstefnunnar.• Tækifæri gefst til að kynna nýja löggjöf Íslands um samþættingu í þágu barna, þ.m.t. mælaborð með yfirliti yfir stöðu barna og líðan (e. <i>dashboard</i>).• Markmiðið er að fleiri ríki Evrópuráðsins sjái tækifæri í að taka upp svipaða nálgun með stuðningi Evrópuráðsins.
<p>16. MAÍ 2023</p> <p>REYKJAVÍK</p>	<p>Sérstök heimsókn í Barnahús í Reykjavík í tengslum við leiðtoga fund Evrópuráðsins á Íslandi. Þar verður haldin kynning fyrir fulltrúa aðildarríkja sem hafa skuldbundið sig til að setja á fót Barnahús.</p>

Jafnrétti

JAFNRÉTTI | Formennska Íslands í Evrópuráðinu

MARKMIÐ	<p>Ísland kynnir aðgerðir til að styðja jafnrétti og réttindi hinsegin fólks</p> <p>þ.m.t. aðgerðir gegn stafrænu kynbundnu ofbeldi og mikilvægi þess að karlar og drengir séu gerðir ábyrgir og virkir þátttakendur í baráttunni fyrir jafnrétti.</p>
8. MARS 2022	<p>Á alþjóðlegum baráttudegi kvenna stóð utanríkisráðuneytið, í samstarfi við forsætisráðuneytið, fyrir málstofu um samnings-skuldbindingar Íslands vegna Istanbúl-samningsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi. Sérstök áhersla var lögð á stafrænt kynferðisofbeldi og þátttöku karla og drengja í forvarnarstarfi í baráttunni gegn kynbundnu ofbeldi.</p>
REYKJAVÍK	
25. NÓVEMBER 2022	<p>Á alþjóðlegum degi gegn kynbundnu ofbeldi hefja Ísland og Holland ásamt samstarfsríkjum 16 daga átak gegn ofbeldi gegn konum með vitundarvakningu á samfélagsmiðlum. Þar fjalla 16 aðildarríki Evrópuráðsins um aðgerðir til að vinna gegn kynbundnu ofbeldi.</p>
STRASSBORG REYKJAVÍK	<p>Forsætisráðherra tekur þátt í viðburði um baráttuna gegn stafrænu kynbundnu ofbeldi á fundi stjórnarnefndar Evrópuráðsþingsins í Reykjavík.</p>
6. DESEMBER 2022	<p>Samhliða fundi aðildarríkja Istanbúl-samningsins verður haldinn viðburður um baráttuna gegn stafrænu kynbundnu ofbeldi sem hluti af 16 daga átaki gegn ofbeldi gegn konum. Þar verður í fyrsta sinn leitt saman starf Evrópuráðsins um ofbeldi gegn konum og um netglæpi.</p>
STRASSBORG	<p>Íslensku forsetahjónin taka þátt í viðburðinum í tengslum við heimsókn sína til Strassborgar.</p>

24. JANÚAR 2023 STRASSBORG	Forsætisráðherra opnar viðburð Evrópuráðsins um framsækna löggjöf um réttindi hinsegin fólks í Evrópu . Ný löggjöf Íslands um kynrænt sjálfræði verður grundvöllur umræðunnar en Ísland varð þriðja landið í Evrópu til þess að innleiða slíka löggjöf.
6.-17. MARS 2023 NEW YORK	Ísland, í samstarfi við hin norrænu ríkin, skipuleggur hliðarviðburð á fundi kvennanefndar Sameinuðu þjóðanna (CSW) um baráttuna gegn stafrænu kynbundnu ofbeldi . Ísland og Evrópuráðið taka einnig höndum saman og skipuleggja hliðarviðburð um réttindi kvenna á flóttu.
8. MARS 2023 STRASSBORG	Á alþjóðlegum baráttudegi kvenna verður nýju stafrænu dagatali Evrópuráðsins ýtt úr vör með sérstakri kynningu. Í dagatalinu verður saga þeirra sem leiddu jafnréttisbaráttuna í Evrópu í forgrunni. Forsætisráðherra flytur myndbandsávarp sem verður dreift á miðlum Evrópuráðsins þar sem aðildarríki Evrópuráðsins verða hvött til þess að vinna markvisst að jafnréttismálum.
27.-28. APRÍL 2023 STRASSBORG	Ráðstefna jafnréttisnefndar Evrópuráðsins (e. <i>Gender Equality Commission</i>) verður haldin í Strassborg með jafnréttisfulltrúum aðildarríkja ráðsins þar sem sérstaklega verður fjallað um stöðu karla og drengja í jafnréttismálum . Jafnframt verður skipulögð rakarastofuráðstefna (e. <i>Barbershop</i>) í tengslum við viðburðinn.
VIKAN 24.-28. APRÍL 2023 STRASSBORG	Í tengslum við þingfund Evrópuráðsþingsins styður Ísland hliðarviðburði og málstofur um ofbeldi og mismunun gegn hinsegin konum (LBQ) í Evrópu, í samstarfi við skrifstofu Evrópuráðsins um réttindi hinsegin fólks.
VIKAN 8.-12. MAÍ 2023 REYKJAVÍK	10. samráðsfundur IDAHOT+ Forum verður haldinn á Íslandi samhliða 31. fundi tengslanets hinsegintengiliða í Evrópu . Samráðsfundirnir fara fram árlega í tengslum við alþjóðadag gegn fordómum gagnvart hinsegin fólki (IDAHOT). Um 200 þátttakendur frá aðildarríkjum sækja viðburðinn og þar er m.a. birt regnbogakort Evrópusamtaka hinsegin fólks (e. <i>ILGA Europe</i>).

16.-17. MAÍ 2023 | REYKJAVÍK

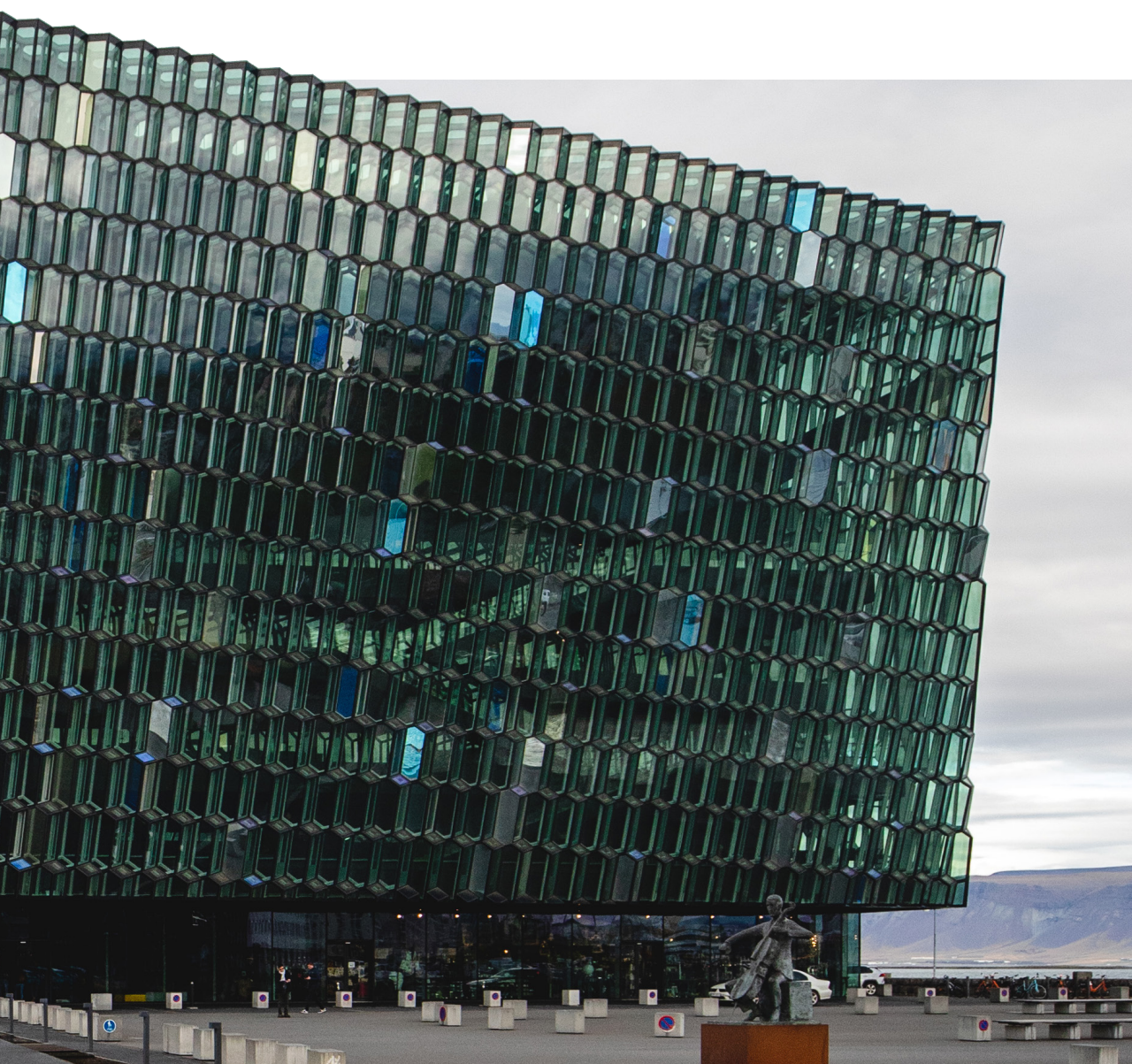
Leiðtogafundur Evrópuráðsins á Íslandi

Leiðtogafundur Evrópuráðsins verður haldinn í Reykjavík. Er það aðeins í fjórða sinn í 74 ára sögu stofnunarinnar sem leiðtogar aðildarríkja koma saman undir merkjum ráðsins. Gert er ráð fyrir að á fundinum verði samþykkt sérstök Reykjavíkuryfirlýsing (e. Reykjavik Declaration) sem vísað verður til í framhaldi leiðtogafundarins.

Tilfni fundarins er ekki síst innrás Rússlands í Úkraínu. Á fundinum verða grundvallargildi Evrópuráðsins áréttuð svo og stuðningur ráðsins við Úkraínu. Lögð verður áhersla á að styrkja starf Evrópuráðsins með grunngildi stofnunarinnar – mannréttindi, lýðræði og réttarríki – að leiðarljósi.

Forsætisráðherra og utanríkisráðherra Íslands eru gestgjafar fundarins en auk aðildarríkja Evrópuráðsins verður aðalframkvæmdastjórum Sameinuðu þjóðanna, ÖSE og OECD ásamt fleirum boðið að ávarpa fundinn.

**PRESIDENCY
OF ICELAND**
Council of Europe
11/2022 – 05/2023

**PRÉSIDENTIE
DE L'ISLANDE**
Conseil de l'Europe
11/2022 – 05/2023